

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 vtrum pietas sit specialis virtus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

secundarios ordinatos ad principalem, uel annexos principalem. Ordinato quidem, ut sunt actus inter uirum & uxorem, quoniam inter coniuges est cultus, & officium adiuuicem tamquam coadiutores ad confirmationem conjugum utriusque, quam quilibet coniugum alius habet parentibus. Confirmatio propagatione filiorum utriusque parentis sanguis. Et ideo dicimus de filiis, quia respiciuntur a pietate uirtute, ut contra uirtutes conjugum pietas a parentibus suscipitur. Et quoniam cum coniuges, quam hinc secundum suam personalem actionem & consistentiam ad adiuuandum, & consentaneum consanguinitatem concurrunt, ideo secundum sepius a pietate respiciuntur, tanquam secundum sapientiam ordinatos ad principalem, quod respicit pietas.

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod pietas non sit specialis uirtus ab alijs distincta. Exhibere enim obsequium, & cultum alijs quibus ex amore procedit: sed hoc pertinet ad pietatem, ergo pietas non est uirtus a charitate distincta.

ARTICVLVS III.

Utrum pietas sit specialis uirtus ab alijs distincta.

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod pietas non sit specialis uirtus ab alijs distincta. Exhibere enim obsequium, & cultum alijs quibus ex amore procedit: sed hoc pertinet ad pietatem, ergo pietas non est uirtus a charitate distincta.

Ad secundum uero dicitur, quod pietas est cultus, qui subditum sanguine patrique iunctis omnibus exhibet diuersimode. Nam parentibus proprie cultum cum obsequio filijs uero aliquale cultum, dum eos non ut seruos, non ut illegitimos &c. tractamus & a seruis, & alijs honorari uolumus, & in loco honoris loco sedendi eis datur, & similia. Omnibus quoque subditum aliquod prebentur ex pietate uel conseruando, uel saltem in preparatione animi. Dicitur enim in littera secundum articulum ad ultimum, quod tenemur ad hoc secundum facultatem, & decentiam personarum, pro loco etiam & tempore, cum sit preceptum affirmatiuum.

Ad primum ergo dicendum, quod sicut religio est quedam prelatio, quibus homo primordialiter ordinatur in Deum: ita et pietas est quedam prelatio charitatis, quam quis habet ad parentes, & ad patriam. Ad secundum dicendum, quod Deus longe excellentiori modo est principium essendi & gubernationis, quam pater, uel patria: & ideo alia uirtus est religio, qua cultum Deo exhibet a pietate, qua exhibet cultum parentibus, & patrie. Sed ea quae sunt creaturarum, per quandam superexcellenciam & causalitatem transferuntur in Deum, ut Dio dicitur in libro 1. de diu. no. Unde per excellentiam pietas cultus Dei nominatur, sicut & Deus excellenter dicitur pater noster.

Ad tertium dicendum, quod pietas se extendit ad patriam, secundum quod est nobis quoddam essendi principium: sed iustitia legalis respicit bonum patriae, secundum quod est bonum commune. Et ideo iustitia legalis magis habet quod sit uirtus generalis, quam pietas.

ARTICVLVS IIII.

Utrum occasione religionis sint pretermittenda pietatis officia in parentes.

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod occasione religionis sint pretermittenda pietatis officia in parentes. Dicitur enim Dominus in 1. Cor. 14. Si quis uenit ad me, & non odit patrem suum, & matrem, & uxorem, & filios, & fratres, & sorores, adhuc et animam suam, non potest meus esse discipulus. Unde & in laude Iacobi, & Ioannis Mat. 4. dicitur, quod relictis rebus, & patre, secuti sunt Christum. Et in laude Leuitarum dicitur Deut. 33. Qui dixit patri suo, & matri suae, nescio uos: & fratribus suis, ignoro illos, & nescierunt filios suos, hi custodierunt eloquium tuum: sed ignorando parentes, & alios consanguineos, uel et odiendo eos, necesse est quod pretermittantur pietatis officia. ergo propter religionem officia pietatis sunt pretermittenda.

Ad 2. Præ. Matt. 8. & Luc. 9. dicitur, quod Dominus dicenti sibi, Permite me primū ire, & sepelire patrem meum, respondit. Sine ut mortui sepeliatur mortuos suos, Tu autem uade, & annuntia regnum Dei, quod pertinet ad religionem: sepultura autem patris pertinet ad pietatis officium. ergo pietatis officium est pretermittendum propter religionem.

Ad 3. Præ. Deus per excellentiam dicitur pater noster: sed sicut per pietatis obsequia colimus parentes, ita per religionem colimus Deum. ergo pretermittenda sunt pietatis obsequia propter religionis cultum.

Ad 4. Præ. Religiosi tenentur ex uoto, quod transgredi non licet, suae religionis obseruantias implere, secundum quas suis parentibus subuenire impediuntur, tum propter paupertatem, quia proprio carent: tum et propter obedientiam, quia sine licentia suorum praetorum eis claustrum exire non licet. ergo propter religionem pretermittenda sunt pietatis officia in parentes.

Sed contra est, quod Dominus Mat. 15. redarguit Phariseos, quod intuitu religionis honorem parentibus debent subtrahere docebant.

Respondendum dicendum, quod religio, & pietas sunt duae uirtutes. Nulla autem uirtus alij uirtuti con-

Super Questioni centesima prima articulum quartum.

In articulo 4. eiusdem quaest. in responsione ad primum & tertium, nota differentiam licet inter prouocationem, & inductionem ad malum. Nam si parentes egeni filiorum, aut filiarum seruili, sunt prouocatores ad malum, deserendi sunt quod ad hoc, ut uideatur non sequantur eorum prouocationes, sed quod ad hoc eos odio habeant filii, ut in responsione ad primum dicitur. Si uero parentes non tantum prouocatores, sed inductores sunt ad malum, tunc deserendi sunt simpliciter & absolute, & non solum quod ad hoc, ut in responsione ad tertium dicitur. Propter quod si pater infirmus filiam sibi seruientem nititur uiolare, & illa non timet se induci, quia scit suam & intentionem, & constantiam, non tenetur relinquere patris sui seruicia, quam uis propter ipsius demerita possit illum relinquere, si non uult cessare a prouocatione. Unde & Ioseph non reliquit seruicia domus, quam uis haberet dominam suam quotidie sibi molestam, ut dicitur Genesi 39. Si uero seruus uideret se induci ad peccatum, relinqueret tenetur totaliter parentem, iuxta illud. Qui amat patrem plus quam me, non est me dignus. In eod. articulo 4. in responsione ad quartum, dubium occurrit. An religiosus tenetur succurrere patri non potenti sine suo seruitio uiuere. Et est ratio dubii, quia in littera dicitur quod non tenetur, nec debet, aut potest nisi de prelati licentia, & seruatore religionis statui. Alii autem doctores afferunt in oppositum. Ratio autem non apparet uique quae clara.

Ad